VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens idrottsråd

Valtion liikuntaneuvoston toimintakertomus 2011–2015

Valtion liikuntaneuvoston puheenjohtajat:

Ivar Wilskman (1920–1926)
Arvo Vartia (1927–1950)
Kauno Kleemola (1951–1965)
J.E. Niemi (1965–1975)
Matti Ahde (1975–1977)
Antti Pohjonen (1978)
Väinö Soininen (1978–1983)
Mikko Elo (1984–1989)
Matti Saarinen (1989–1991)
Harri Holkeri (1991–1994)
Anssi Rauramo (1994–1998)
Jari Koskinen (1998–1999)
Matti Saarinen (1999–2007)
Tapio Korjus (2007–2011)
Jan Vapaavuori (2011–2012)
Leena Harkimo (2012–2015)

SISÄLLYSLUETTELO

Liikuntaneuvoston toimikausi 2011–2015 3

Keskeiset toimenpiteet 2011–2015 7

Julkaisusarja 8

Liikuntaneuvoston toimikaudellaan antamat lausunnot..... 9

Liikuntatieteen jaosto 10

Erityisryhmien liikunnan jaosto..... 12

Rakentamisjaosto 15

Liikuntapolitiikan jaosto..... 17

Evästykset tulevaisuuteen 18

Liikuntaneuvoston toimikausi 2011–2015

Valtion liikuntaneuvosto on toiminut 95 vuotta opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaelimenä liikuntaa koskevissa kysymyksissä. Toimielimen nimi on vaihtunut valtion urheilulautakunnasta (1920—1966) ensin valtion urheiluneuvostoksi (1966—1991) ja vuodesta 1991 eteenpäin valtion liikuntaneuvostoksi. Nimenmuutokset kuvastavat laajempaa liikuntakulttuurissa tapahtunutta kehitystä ja muutosta.

Valtioneuvosto asetti liikuntaneuvoston toimikaudelle 8.9.2011–7.9.2015. Joulukuuhun 2012 asti neuvoston puheenjohtajana toimi kansanedustaja Jan Vapaavuori. Vapaavuori erosi neuvoston puheenjohtajuudesta tultuaan nimitetyksi elinkeinoministeriksi. Hänen seuraajakseen valittiin kansanedustaja Leena Harkimo, joka oli neuvoston historian ensimmäinen ja toistaiseksi ainut naispuheenjohtaja.

Toimikautensa alussa valtion liikuntaneuvosto kävi keskustelua roolistaan suomalaisen liikuntakulttuurin edistäjänä. Liikuntakulttuurissa ja väestön liikuntakäyttäytymisessä tapahtuneet muutokset ovat olleet mittavia. Samanaikaisesti on syntynyt tarve paitsi analysoida liikuntaan vaikuttavien tekijöidenkokonaisuutta, mutta myös vaikuttaa laaja-alaisesti yhteiskuntapoliittiseen päätöksentekoon liikunnan edistämisen näkökulmasta. Nämä tekijät johdattivat neuvoston käynnistämään uutta toimintaa ”rutiininomaisten” lausuntotehtävien rinnalle. Liikuntalain mukainen tehtävä ”käsitellä laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä liikuntaa koskevia asioita” myös velvoittaa neuvostoa päivittämään agendaansa suhteessa yhteiskunnan muutokseen.

Toimintakertomus kokoaa yhteen liikuntaneuvoston tekemät toimenpiteet. Siihen ei ole sisällytetty julkaisujen, lausuntojen tai kannanottojen sisältöjä, eikä myöskään analyysiä siitä, mitä vaikutuksia liikuntaneuvoston toiminnalla on ollut liikunnan ja huippu-urheilun edistämisessä.

Kantava teema nro 1

Liikunta läpäiseväksi osaksi yhteiskuntapolitiikkaa

Viime vuosikymmenten nopea yhteiskunnallinen muutos on heijastunut monin tavoin ihmisten arkeen ja elämäntapaan. Vaikutukset näkyvät niin ajankäytössä, arkisissa käytännöissä kuin tavoissa jäsentää maailmaa. Globaalisti on tunnistettavissa useita megatrendejä, jotka vaikuttavat olennaisella tavalla ihmisten liikuntakäyttäytymiseen. Näitä ovat mm. kaupungistuminen, teknologisoituminen, digitalisaatio ja muutokset väestön ikärakenteessa. Muutosten seuraukset näkyvät ennen kaikkea väestön fyysisen aktiivisuuden kokonaismäärässä.

Fyysinen aktiivisuus ei ole enää luontainen osa arkielämää, kuten aikaisempina vuosikymmeninä. Vaikka osa väestöstä harrastaa liikuntaa jopa enemmän kuin aiemmin, keskimäärin muu valveillaoloaika kuluu pääsääntöisesti istuen tai maaten. 2010-luvulla ihminen voikin olla yhtä aikaa urheilullinen ja fyysisesti passiivinen. Tätä kuvastaa hyvin se, että osa ohjatun liikunnan ja urheilun parissa harrastavista ei täytä edes fyysisen aktiivisuuden minimisuosituksia. Lisäksi myös liikunta harrastuksena polarisoituu.

Seuraukset näkyvät heikentyvänä fyysisenä kuntona, terveyshaittoina ja kasvavina terveydenhuoltokuluina. Maailman terveysjärjestön (WHO) linjauksissa fyysinen passiivisuus on nostettu jo neljänneksi yleisimmäksi kuolinsyyksi maailmassa.

Liikkumattomuus on nyky-yhteiskunnan tyypillinen ongelma, jota yksi hallinnonala ei yksin pysty ratkaisemaan. Poikkihallinnollisen yhteistyön tarve tunnustetaan ja tunnistetaan jo melko hyvin, silti näkemys on siirtynyt tekoihin puutteellisesti. Yksittäisten hankkeiden sijaan tarvitaan rakenteellista tarkastelua ja asenteellisia muutoksia arjen käytäntöihin. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa toimenpiteitä kävelyn ja pyöräilyn edistämiseksi (LVM), liikuntaan

ohjausta osana sosiaali- ja terveyspalveluita (STM), työelämän kehittämistä (TEM), ulkoiluolosuhteita ja luonnon virkistyskäytön edistämistä (YM ja MMM), koulutusjärjestelmässä tapahtuvaa liikunnan opetusta, koulutusta ja oppilaitosten liikunnan edistämistoimenpiteitä (OKM, koulutus- ja tiedepolitiikka) ja Puolustusvoimien liikuntakasvatusta.

Liikuntalain mukainen tehtävänanto velvoittaa liikuntaneuvostoa arvioimaan valtionhallinnon toimenpiteiden vaikutuksia liikunnan alueella. Kirjaus pitää sisällään velvoitteen katsoa liikuntaa edistävien toimenpiteiden perään yli sektorirajojen. Toimikauden keskeiseksi periaatteeksi nostettiinkin ”liikunta kaikissa politiikoissa” -ajattelu.

Mitä saatiin aikaiseksi?

- Kysely ministeriöille liikunnan edistämisestä kesäkuussa 2012
- Pj Harkimon kirjalliset kysymykset ministereille kesäkuussa 2013
- Ministeri-/valtiosihteerkuulemiset valtion liikuntaneuvostossa
  - sosiaali- ja terveyspalveluministeri Laura Räty
  - opetus- ja viestintäministeri Krista Kiuru
  - kunta- ja liikenneministeri Paula Risikko
  - maa- ja metsätalousministeri Petteri Orpo
  - peruspalveluministeri Susanna Huovinen
  - puolustusministeri Carl Haglund
  - kulttuuri- ja asuntoministeri Pia Viitanen
  - työministeri Lauri Ihalainen
  - valtiosihteeri Olli-Pekka Heinonen

- 19 kannanottoa, lausuntoa ja linjausta (ks. sivu 9.) (mm. perusopetuksen tuntijakouudistus, varhaiskasvatuslaki, ammattikorkeakoulu- ja lukiolait, opetussuunnitelman perusteet, liikennepoliittinen selonteko jne.)
- Puheenjohtaja Harkimo teki eduskunnan puhemiehistölle aloitteen liikunnan ajankohtaiskeskustelusta, joka toteutui 5.3.2015. Noin 50 kansanedustajaa käytti keskustelussa puheenvuoron.
- Liikuntaneuvoston puheenjohtaja Harkimo, varapuheenjohtaja Esko Ranto ja pääsihteeri Minna Paajanen kuuluivat liikuntalakia uudistaneen työryhmän kokoonpanoon.

Kantava teema nro 2

Arviointitieto ja analyysi liikuntaa edistävien toimenpiteiden vaikutuksista

Liikuntaneuvoston rooli liikuntatieteellisen tutkimuksen ja vastaavasti liikuntapoliittisten toimenpiteiden rajapinnassa on ainutlaatuinen. Se antaa vuosittain lausunnon opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamasta liikuntatutkimuksesta, käy vuorovaikutusta tutkijoiden ja asiantuntijoiden kanssa, mutta samalla antaa lausuntoja ja kehittämisesityksiä ministeriölle siitä, millaisia liikuntapoliittisia toimenpiteitä tulisi tehdä. Tutkimustiedon ja päätöksenteon välinen vuorovaikutus on laajalti tunnistettu kehittämistarve – ja näin on myös liikunnan toimialalla.

Arviointitieto ja analyysi liikuntaa edistävien toimenpiteiden vaikutuksista, vaikuttavuudesta ja tehokkuudesta on edelleen vähäistä. Liikuntaneuvosto julkaisi ensimmäisen, lakisääteisen tehtävän mukaisen arviointinsa vuonna 2011. Tällöin Ramboll Management Consulting laati mallin millaisia liikuntapoliittisia toimenpiteitä tulisi tehdä ja olemassa olevia kehittää. Arvioinnin toteuttamista johti erikseen asetettu arvioinnin ohjausryhmä. Tässä yhteydessä muiden hallinnonalojen toimenpiteitä lähinnä sivuttiin.

Toimikaudella 2011–2015 liikuntaneuvosto toteutti kaksi laaja-alaista arviointia liikuntapolitiikan jaoston koordinoimana. Toisessa tarkasteltiin liikuntatoimen kasvaneiden määrärahojen tuloksia kaudelta 2007–2011. Toisessa arvioinnissa tarkasteltiin vastaavasti vuosia 2011–2015.

Arviointiraporttien keskeiset havainnot

1

Eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa tulee vahvistaa kaikessa yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja säädösvaikutusten arvioinnissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tulee käynnistää säännöllinen vuoropuhelu kaikkien ministeriöiden kanssa ja hakea aktiivisesti kumppanuutta ja yhteisrahoitteista toimintaa liikunnan edistämiseksi.

2

Liikuntapolitiikan vaikuttavuutta tulee kasvattaa.

- Liikuntapolitiikan tavoitteet kirkastetaan hallituksen ohjelma, uusi liikuntalaki ja toimialaa kuvaava tietopohja huomioiden. Tavoitteita seurataan yhteisesti valittujen mittareiden suunnassa.
- Liikuntakulttuuri on voimakkaasti hankkeistunut. Yksittäisten valtionavustuspäätösten määrää vähennetään olennaisesti. Resursseja vapautetaan muiden hallinnonalojen kanssa tehtävään yhteistyöhön ja toimialan strategiseen kehittämiseen.
- Toimialalle luodaan tiedolla johtamisen malli, jonka mukaisesti liikuntapolitiikkaa kehitetään, seurataan ja arvioidaan tutkimustiedon valossa.
- Valtionavustusten käytön seurantaa tulee vahvistaa oleellisesti nykyisestä. Liikuntaneuvosto (2011–2015) esittää, että liikuntaneuvosto luo teknisen järjestelmän, johon kaikki toimialan valtionavustuspäätökset (ml. aluehallinto) toiminnan sisältöineen ja tuloksineen raportoidaan. Tämä on edellytys liikuntaneuvoston lakisääteisen arviointitehtävän toteuttamiselle.

3

Lasten ja aikuisten harrasteliikunnan, terveysliikunnan ja muun ei-kilpailullisen liikunnan asemaa avustusjärjestelmissä on olennaisesti vahvistettava. Julkisen vallan keskeisenä tehtävänä on turvata kaikkien mahdollisuus liikuntaan.

4

Liikuntapaikkarakentamisen tuen osuutta valtion liikuntabudjetissa tulee kasvattaa.

- Liikuntapaikkaverkoston säilyminen nykytasollaan edellyttäisi vuosittain noin 400 miljoonan satsauksia peruskorjaamiseen.
- Suurimmat kaupungit eivät ole kaikilta osin kyenneet vastaamaan suosiotaan kasvattaneiden palloilulajien olosuhdetarpeisiin.
- Valtionavustusten merkitys hankkeiden toteutumiselle on suuri.

5

Liikuntajärjestöjen avustuspolitiikka tulee uudistaa.

Liikuntajärjestöjen toiminta- ja erityisavustusten osalta OKM:n taloustarkastus tulee saattaa toimivalle tasolle erityisesti järjestöjen hyväksyttävien kustannusten tarkastamisen osalta.

Kantava teema nro 3

Vaikuttaminen on viestintää

Liikuntapolitiikka on onnistunut tavoittamaan jo aktiiviset. Yhteiskunnan tulokulmasta selvää on, että liikunta-asioista tulisi saada kiinnostumaan ennen kaikkea ne, jotka eivät ole vielä toiminnassa mukana. Eri kohderyhmät tarvitsevat viestin eri muodoissaan. Tammikuussa 2012 valtion liikuntaneuvosto käynnisti oman julkaisusarjan. Sarjassa julkaistiin liikunta-alan raportteja, selvityksiä ja suunta-asiakirjoja sekä liikuntapoliittista keskustelua vaativia teemaesitteitä. Julkaisuilla pyrittiin käynnistämään keskustelua liikuntakulttuurin keskeisten osa-alueiden, kuten lasten ja nuorten liikunnan, terveyttä edistävän liikunnan ja kilpa- ja huippu-urheilun nykytilasta sekä palvelemaan laajasti koko liikunta-alan kehittämistyötä Suomessa.

Toukokuussa 2012 liikuntaneuvosto avasi internetsivut osoitteessa www. liikuntaneuvosto.fi. Sivustolla kävi toimikauden aikana noin 29 000 erillistä kävijää.

Valtion liikuntaneuvosto 2011–2015

8/9 2011 2012 2013 2014 2015 7/9

PUHEENJOHTAJA

kansanedustaja Jan Vapaavuori — 11.12.2012 → kansanedustaja Leena Harkimo

VARAJÄSEN kansanedustaja Raija Vahasalo

VARAPUHEENJOHTAJAT

toimitusjohtaja Esko Ranto — 19.12.2014 → projektisuunnittelija Tuija Pohjola

VARAJÄSEN Tuula Väätäinen — VARAJÄSEN pääsihteeri John Liljelund

kansanedustaja Ritva Elomaa

VARAJÄSEN erityisluokanopettaja Laura Huhtasaari

JÄSENET

kansanedustaja Leena Harkimo — 10.1.2013 → kansanedustaja Sinuhe Wallinheimo

VARAJÄSEN kansaned. Sinuhe Wallinheimo — VARAJÄSEN kansanedustaja Heikki Autto

kansanedustaja Timo Heinonen

VARAJÄSEN kansanedustaja Pauli Kiuru

kansanedustaja Anneli Kiljunen

VARAJÄSENET liikuntaneuvos Timo Haukilahti — 19.12.2014 → Hanna Huumonen

uinninopettaja Tuija Pohjola — 19.12.2014 → liikuntaneuvos Timo Haukilahti

VARAJÄSEN pääsihteeri John Liljelund — VARAJÄSEN Tuula Väätäinen

opettaja Jukka Ukkola

VARAJÄSEN koulutus- ja kehittämispäällikkö Veli-Tapio Kangasluoma

kehittämisjohtaja Sari Virta — 1.9.2012 → sosionomi Minna Minkkinen

VARAJÄSEN maalari Tea Vikstedt

general sekreterare Michael Oksanen

VARAJÄSEN riksdagsledamot Ulla-Maj Wideroos

kasvatustieteiden tohtori, filosofian maisteri Leena Haanpää — 3.5.2013 → yliopettaja Kirsi Hämäläinen

VARAJÄSEN neuvotteleva virkamies Mikko Strahlendorff

fysioterapeutti Markku Holmi

VARAJÄSEN TtM, suunnittelija Piia Flink-Liimatainen

projektipäällikkö Timo Virolainen

VARAJÄSEN yliopistonlehtori Anneli Pönkkö

LIIKUNTANEUVOSTON SIHTEERISTÖ

pääsihteeri Minna Paajanen
suunnittelija Tiina Ahtiainen
suunnittelija Kari Koivumäki

Keskeiset toimenpiteet 2011–2015

38 valtion liikunta-neuvoston kokousta

40 LAKISÄÄTEISTÄ LAUSUNTOA

19 KANNANOTTOA JA ALOITETTA

9 MINISTERIÖ-KUULEMISET

2 ARVIOINTIA LIIKUNTA-POLIITTISTEN TOIMENPITEIDEN VAIKUTUKSISTA

LIIKUNTAPAIKKA-RAKENTAMISEN SUUNTA -ASIAKIRJA (2014)

KANSALLINEN LIIKUNTA-FOORUMI

INTERNETSIVUT:
www.liikuntaneuvosto.fi
- 23 878 kävijää
- 110 216 sivun katselua
- 33 blogia

OMA JULKAISUSARJA:
- 25 julkaisua
- 12 550 paino-tuotetta
- 12 754 internetlatausta
- Kysely julkaisusarjan hyödynnettävyydestä

ASIANTUNTIJATYÖ:
- puheita
- alustuksia
- kolumneja
- blogeja

VAIKUTTAMINEN EDUSKUNTATYÖSSÄ:
- Eduskunnan ajankohtaiskeskustelu liikunnasta 5.3.2014, yli 50 puheenvuoroa
- liikuntaneuvoston jäsenten ja varajäsenten vaikutustyö valiokunnissa
- VLN kuultuna valiokunnissa 10 kertaa

93 jaoston kokousta

33 Liikuntatieteen jaoston kokousta

26 Erityisryhmien liikunnan jaoston kokousta

24 Liikuntapolitiikan jaoston kokousta

10 Rakentamisjaoston kokousta

Valtion liikuntaneuvoston julkaisusarja 2012–2015

25 julkaisua
12 550 painotuotetta
12 754 verkkolatausta

Kysely liikuntaneuvoston julkaisusarjasta*

Oletko hyödyntänyt julkaisusarjaa työssäsi tai henkilökohtaisessa elämässäsi?

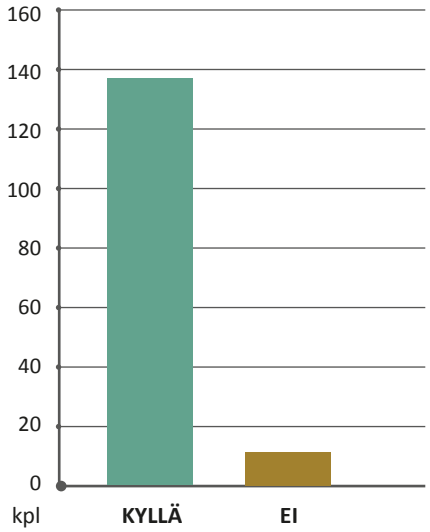

** Kysely toimitettiin keskeisille sidosryhmille, kuten OKM:n liikunnan vastuualueen virkamiehille, aluehallintovirastojen virkamiehille, kunnille, järjestöille ja tutkijoille.*

Olen käyttänyt VLN:n julkaisuja

…taustatietona tieteellisiin raportteihin
…liikuntakentän muutoksen ymmärtämisessä ja taustoittamisessa sekä asioiden perustelemisessa
…oman järjestön toiminnan kehittämisessä
…suunnittelutyössä
…päätöksenteossa
…strategiatyössä
…maailmankuvani avartamiseen
…opetustyössä, opetusmateriaalin tekemisessä ja opiskelijoiden opinnäytetöiden ohjauksessa
…valtion avustusrahoja haettaessa
…vanhempainillassa
…alustuksissa
…luennoissa
…puheiden tausta-aineistona
…blogeissa
…pitääkseni itseni ajan tasalla

Sarjassa ilmestyneet julkaisut

2015

VLN 2015:5 Asiantuntijalausunto Valtakunnallisen liikunta- ja urheiluorganisaatio, Valo ry:n toiminnasta valtion avustuspolitiikan näkökulmasta
VLN 2015:4 Valtionhallinto liikunnan edistäjänä 2011–2015
VLN 2015:3 Valtion liikuntaneuvoston toimintakertomus 2011–2015
VLN 2015:2 Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa
VLN 2015:1 Vammaisurheilu ja erityisliikunta lajiliitoissa

2014

VLN 2014:7 Liikuntatieteellisen Seuran arviointi
VLN 2014:6 Liikuntakulttuurin käsitteet muuttuvat ja muuttavat
VLN 2014:5 Erityisliikunnan tilanne kunnissa 2013
VLN 2014:4 Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirja
VLN 2014:3 Ympäristöasioiden hallinta kuntien liikuntatoimissa ja valtakunnallisissa liikuntajärjestöissä
VLN 2014:2 Mikä maksaa?
VLN 2014:1 Discrimination of sexual and gender minorities in sports and exercise

2013

VLN 2013:8 Arviointi valtion liikuntatoimen määrärahojen kasvun tuloksista hallituskaudella 2007–2011
VLN 2013:7 Liikunnan ja urheilun rahoituksen painopisteeksi perustaso
VLN 2013:6 Liikunnan kansalaistoiminnan tietopohja
VLN 2013:5 Liikunta ja ikääntyminen -tietoisku
VLN 2013:4 Kohti liikuntatiedon tehokkaampaa hyödyntämistä
VLN 2013:3 Miksi murrosikäinen luopuu liikunnasta?
VLN 2013:2 Liikunta ja työurat – työelämä kaipaa myös liikettä – uusi painos
VLN 2013:1 Kuntalaisten kokemustieto liikuntapaikkojen laadun arvioinnissa

2012

VLN 2012:6 Liikuntajärjestöjen toimialaselvitys
VLN 2012:5 Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen syrjintä liikunnan ja urheilun parissa
VLN 2012:4 Liikuntaneuvojien ja liikunnanohjaajien työurat tutkinnon suorittamisen tai opintojen keskeyttämisen jälkeen
VLN 2012:3 Liikunta ja työurat – työelämä kaipaa myös liikettä
VLN 2012:2 Nuorten harrasteliikunnan kehittäminen 1999–2011
VLN 2012:1 Valtion liikuntahallinto terveyttä edistävän liikunnan kokonaisuudessa

Valtion liikuntaneuvoston antamat lausunnot toimikaudella 2011–2015*

2011

10.10.2011 || Lausunto vuoden 2012 valtion talousarvioesityksestä

16.11.2011 || Lausunto OKM:lle toiminta- ja taloussuunnitelman valmisteluun 2013–2016

2012

8.3.2012 || Lausunto perusopetuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden sekä perusopetuksen tuntijaon uudistamista valmistelleen työryhmän (OKM 2012:6) ehdotuksista

8.3.2012 || Olympiastadion tulee uudistaa nykyvaatimukset täyttäväksi monipuoliseksi tapahtuma-areenaksi

11.4.2012 || Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen huomioitava vahvemmin osana yhdyskunta- ja liikennesuunnittelua ja resurssikohdennuksia

16.5.2012 || Yleisradio Oy:n ohjelmisto näyteikkuna suomalaiseen liikunta- ja urheilukulttuuriin

11.9.2012 || Liikunta teemaksi kunnallisvaaleissa – Motion som tema i kommunalvalet

26.10.2012 || Lausunto vuoden 2013 valtion talousarvioesityksestä

12.12.2012 || Lausunto OKM:n toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2014–2017

2013

15.2.2013 || VLN ja OKM:n liikuntayksikkö: Liikunnan edistäminen huomioitava osana lukiolain uudistamista

15.5.2013 || VLN: Liikunnan asemaa osana varhaiskasvatusta vahvistettava

28.8.2013 || Huippu-urheilun suunnanmuutoksen taustalla vahva ja elinvoimainen liikuntakulttuuri

17.10.2013 || Lausunto vuoden 2014 valtion talousarvioesityksestä

18.12.2013 || Lausunto OKM:n toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2015–2018

2014

4.2.2014 || Lausunto lukiolakityöryhmän ehdotuksesta

9.4.2014 || VLN:n painotukset vuoden 2015 talousarviovalmisteluun

15.5.2014 || Lausunto esityksestä uudeksi liikuntalaiksi

20.5.2014 || Lausunto varhaiskasvatuksen lainsäädännön uudistamiseen

10.10.2014 || Lausunto vuoden 2015 valtion talousarvioesityksestä

14.10.2014 || Lausunto sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain hallituksen esityksen luonnoksesta

16.10.2014 || Lausunto OPS 2016-perusteista

30.10.2014 || Lausunto hallituksen esityksestä laiksi vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

17.11.2014 || Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

26.11.2014 || Kannanotto: ”Vähäisen fyysisen aktiivisuuden ja liikunnan polarisaation” teema huomioitava strategisen tutkimuksen määrärahoja jaettaessa

16.12.2014 || Lausunto OKM:n toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2016–2019

2015

30.4.2015 || Valtion liikuntaneuvoston painotukset hallitusohjelmaan

13.5.2015 || Lausunto erityisen koulutustehtävän asemaa lukiokoulutuksessa koskevasta selvityksestä

13.5.2015 || Kannanotto: Liikunnan ja urheilun perustan varmistaa eettinen toiminta

**) Ei sisällä liikunta-asetuksen mukaisia, vuosittain annettavia lausuntoja eri määrärahoista*

LIIKUNTATIETEEN JAOSTO

	8/9 2011	2012	2013	2014	2015 7/9
PUHEEN-JOHTAJA	KTT, FM Leena Haanpää		2.5.2013	LitT, yliopettaja Kirsi Hämäläinen	
VARAPJ	LitT, yliopistonrehtori Anneli Pönkkö				
JÄSENET	Kaija Hartiala, LKT, lastentautien erikoislääkäri Hannu Itkonen, YTT, professori Jaakko Kaprio, LKT, professori Raija Laukkanen, FT, liikuntatieteellinen johtaja Tomi Mäki-Opas, FT, erikoistutkija Kimmo Suomi, LitT, professori Matti Uusitupa, LKT, professori **Sihteeri**: suunnittelija Tiina Ahtiainen				

Liikuntatieteen jaoston tehtävä osana valtion liikuntaneuvostoa 2011–2015

Liikuntatieteen jaosto toimi liikuntatieteen asiantuntijaelimenä ja sen tehtävänä oli erityisesti antaa lausunto liikuntatieteelliseen tutkimukseen ja tiedonvälitykseen sekä liikuntalääketieteelliseen toimintaan myönnettävistä avustuksista.

Liikuntatieteen jaoston itsenäinen asema liikuntaneuvoston kokonaisuudessa korostui siinä, että valtion liikuntaneuvoston muiden jaostojen valmistellessa lausuntonsa valtion liikuntaneuvostolle, liikuntatieteen jaosto on antanut liikunta-asetuksen 6 §:n 3 momentin perusteella lausuntonsa liikuntatieteellisistä valtionavustuksista suoraan ministeriölle. Tämän lisäksi jaosto pyrki toimillaan edistämään liikuntatieteellistä tutkimusta ja sen hyödyntämistä sekä toimimaan aloitteentekijänä ja asiantuntijaelimenä tiedepoliittisissa kysymyksissä.

Liikuntatieteen jaoston toiminta ja tulokset kaudella 2011–2015

33 kokousta

Uudisti tutkimusprojektien arviointikäytännöt

316 käsiteltyä valtionavustushakemusta ja annettua lakisääteistä lausuntoa

6 muuta annettua lausuntoa

Kuuli kokouksissaan asiantuntijoita ja yhteistyötahoja

1 järjestetty seminaari

Liikuntatieteen jaosto seurasi toimikaudellaan liikuntatieteellisen tutkimuksen kehitystä. Merkittävin toteutettu uudistus oli liikuntatieteellisiä tutkimusprojekteja koskevan arviointiyhteistyön aloittaminen Suomen Akatemian kanssa. Jaosto tuotti toimikaudellaan analyysit liikuntatieteestä ja tutkimuksesta sekä liikuntalääketieteen keskusten toiminnasta. Jaosto pyrki aktiivisesti lisäämään liikuntalääketieteen tutkimusyksiköiden yhteistyötä tutkimuksessa ja erikoislääkärikoulutuksessa ja teki selvityksen yliopistojen suunnitelmista lisätä resursseja liikuntalääketieteen tutkimuksessa ja -koulutuksessa. Jaosto selvitti STM:n kanssa mahdollisuutta saada liikuntalääketieteen erikoislääkärikoulutus STM:n kautta tulevan erityisrahoituksen piiriin.

Jaosto antoi lakisääteisen lausuntonsa 316 valtionavustushakemuksesta.
Lisäksi jaosto antoi seuraavat lausunnot:

- Liikuntalääketieteen asema tunnustettava terveyspalvelujärjestelmässä 17.9.2012
- Liikuntatieteen jaoston lausunto liikuntalääketieteen keskusten ja Liikuntatieteellisen Seuran arvioinnista (9.5.2014)
- Liikuntatieteen jaoston lausunto liikuntalaista (5/2014)
- Vastaus liikuntalääketieteen keskuksille esitykseen liikuntalääketieteen keskusten koulutus- ja muun toiminnan kehittämisestä (19.5.2014 ja 27.10.2014)
- Valtion liikuntaneuvosto esittää ”Vähäinen fyysinen aktiivisuus ja liikunnan polarisaatio” – teemaa Suomen Akatemian strategisen tutkimuksen neuvostolle (19.11.2014)

Jaosto teki toimikaudellaan tiivistä yhteistyötä Suomen Akatemian ja opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Lisäksi jaosto kuuli kokouksissaan mm. seuraavia tahoja: Liikuntatieteellinen Seura, liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö, liikuntalääketieteen keskukset, kilpa- ja huippu-urheilun tutkimus- ja kehittämissäätiö sekä Jyväskylän yliopiston liikuntatieteiden tiedekunta.

Liikuntatieteen jaoston suositukset:

- Valtion liikuntaneuvoston liikuntatieteen jaosto esittää, että suomalaisen liikuntatieteen nykytilasta tulee laatia kokonaisarviointi yhteispohjoismaisen liikuntatieteen tieteenala-arvioinnin suuntaisesti. Arvioinnin tulee sisältää syventävät kuvaukset liikuntatieteen tilasta sen eri tutkimusalueilta, tutkijakoulutuksesta ja urakehityksestä, tutkimusrahoituksesta, yhteistyöstä ja tutkijoiden liikkuvuudesta sekä tutkimusinfrastruktuurista. Arvioinnin tulee tuottaa kokonaiskuva liikuntatieteen tilasta sekä osoittaa toimintaympäristön kehittämismahdollisuudet.
- Jaosto pitää tärkeänä, että myös Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimus- ja kehittämissäätiön tieteellinen toiminta ja liikuntalääketieteen erikoislääkärikoulutus arvioidaan jatkossa muiden liikuntatieteellisten yhteisöjen tapaan.
- Jaosto on saanut yhteydenottoja koskien liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen myönnettäviä määrärahoja. Jaosto katsoo, että hakuprosessia tulee jatkossa selkiyttää ja hakijoille viestiä selvästi rahoitusmuodon hakuohjeista (hankkeiden rahoittaminen julkisen haun kautta vs. suoraan). Hakemusten tieteellinen taso tulee jatkossa arvioida.
- Jaosto pitää tärkeänä, että liikuntapaikkarakentamisen tutkimuksen ja liikuntatieteellisten tutkimusten projektirahoituksen rajapinnat arvioidaan päällekkäisen rahoittamisen välttämiseksi. Hakemusten tieteellinen taso tulee jatkossa arvioida soveltuvin osin.
- Ministeriön tulee jatkossa kehittää työväline liikuntatutkimuksen tulosten seuraamiseksi. Esimerkiksi sähköinen raportointijärjestelmä tukisi myös valtion liikuntaneuvoston korostuvaa arviointitehtävää edistää liikuntaa ja huippu-urheilua koskevaa tutkimusta sekä sen hyödyntämistä.
- Valtion liikuntaneuvoston yhdessä ministeriön kanssa tulee järjestää jatkossa seminaareja ja tapaamisia alan tutkijoille ja päätöksentekijöille tutkimustiedon hyödyntämisen edistämiseksi.
- Jaosto pitää tärkeänä, että OKM osallistuu aktiivisesti rahoitusyhteistyöhön eri organisaatioiden kanssa liikuntatieteellisen tutkimuksen edistämiseksi myös jatkossa. Jaosto suosittelee myös, että alan tutkijat lisäävät tiederajat ylittävää yhteistyötä ja selvittävät aktiivisesti tutkimusalan rahoituspohjana laajentamista yhdessä OKM:n kanssa.
- Jaosto esittää, että liikuntalääketieteen keskuksista laaditaan pikaisesti kattava arviointi, jossa tarkastellaan liikuntalääketieteen keskusten toimintaa, asemaa ja roolia yhteiskunnassa. Arvioinnin tulee tarjota työkaluja liikuntalääketieteen keskusten toiminnan kehittämiseksi, tehostamiseksi ja uudistamiseksi.
- Liikuntatieteellisten yhteisöjen tavoiteohjauskäytäntöä hyvänä kehityksenä ja tavoiteohjausta tulee jatkossa kehittää yhteistyössä ministeriön, valtion liikuntaneuvoston ja yhteisöjen kesken.

ERITYISRYHMIEN LIIKUNNAN JAOSTO

	8/9 2011	2012	2013	2014	2015 7/9
PUHEEN-JOHTAJA	Sari Virta kehittämisjohtaja	1.9.2012	Jukka Ukkola opettaja		
VARAPJ	professori Pauli Rintala				
JÄSENET	Elina Karvinen, toimialapäällikkö Mari Miettinen, ylitarkastaja Kaisu Mononen, tutkija Pertti Perko, urheiluasiamies Virpi Remahl, liikunnanopettaja Antti Vuolanne, VTM Esa Yletyinen, liikuntasuunnittelija **Sihteeri**: suunnittelija Kari Koivumäki				

Erityisliikunnan jaoston tehtävä osana valtion liikuntaneuvostoa 2011–2015

Valtion liikuntaneuvoston erityisliikunnan jaosto toimii opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaelimenä vammaisten, pitkäaikaissairaiden sekä ikäihmisten liikuntaa koskevissa asioissa. Jaosto hyväksyi nelivuotiskauden työsuunnitelmansa helmikuussa 2012. Jaosto kokoontui toimikaudella 26 kertaa. Lisäksi jaoston koulutustyöryhmä piti vuosittain 3–4 kokousta.

Erityisliikunnan jaoston toiminta ja tulokset kaudella 2011–2015

Jaosto on työssään antanut lausuntoja, järjestänyt ja koordinoinut erityisliikunnan koulutusta sekä kansainvälistä yhteistyötä ja edistänyt erityisliikuntatoimintaa kunnissa, alan järjestöissä ja laitoksissa. Suurimpana kansallisena tapahtumana toteutettiin yhteistyössä Liikuntatieteellisen Seuran (LTS) kanssa Jyväskylässä 26.–27.8.2014 8. valtakunnalliset erityisliikunnan päivät, johon osallistui n. 250 osanottajaa.

Jaoston työn keskeiseksi tavoitteeksi asetettiin tällä nelivuotiskaudella lisätä liikunnan päätöksentekijöiden, toiminnan järjestäjien ja väestön tietoisuutta soveltavan liikunnan toiminnoista ja edistää erityistarpeita liikunnassa omaavien henkilöiden liikuntaharrastusmahdollisuuksia *(taulukko 1).*

Erityisliikunnan jaoston suositukset:

Vammais- ja erityisliikunnan kokonaisuus on kehittynyt kaudella 2011–15 myönteisesti, vaikka lisäresursseja ei ole juuri lainkaan saatu. Ikäihmisten liikunnan alueella on tapahtunut konsultoinnin ja verkostojen ripeää kasvua, kun kolmen rahoittajatahon (RAY, STM ja OKM) yhteistyö on ollut tuloksellista. Myös liikuntatilojen esteettömyyden alueella on päästy selkeästi eteenpäin, kun informaatio-ohjaus on ollut tehokasta ja peruskorjauksiin on myös voitu osoittaa resursseja.

Erityisliikunnan tulevassa kehitystyössä on tarpeen osoittaa kuntien liikuntatoimelle lisäresursseja. Tätä kautta myös ikäihmisten liikunnan sekä mielenterveysalan liikuntatoiminnan kehitystä voidaan aktivoida. Jatkokehityksen kannalta on myös tärkeätä, että kouluttajayhteistyö toteutuu aktiivisena ja alalta valmistuu jatkuvasti opiskelijoita, jotka saavat koulutuksensa myötä hyvät valmiudet soveltavan liikunnan ohjaus- ja organisointitehtäviin.

VAMMAISURHEILU- JA LIIKUNTA Vammaisten henkilöiden liikuntatoiminta kehittyy laaja-alaisesti soveltavasta liikuntakasvatuksesta integraatio- ja inkluusiokehityksen myötä eri erityisryhmien monipuoliseen harrasteliikuntaan ja vammaisurheiluun.	Vammaisten henkilöiden kilpa- ja huippu-urheilun alueella kehitys on ollut hitaasti oikeaan suuntaan etenevää. Paralympia-urheilun saama mediajulkisuus on ollut selvästi aiempaa parempaa ja myös Suomen Vammaisurheilu- ja liikunta VAU ry:n koulutus- ja viestintä aiempaa aktiivisempaa. Myös inkluusio on edennyt vähitellen haluttuun suuntaan, mikä on tarjonnut osalle vammaisurheilijoista mahdollisuuden harrastaa ja valmentautua lajiliittojen alaisissa seuroissa.[1] Paralympiakomitean yhteistyö OK:n huippu-urheiluyksikön kanssa ei ole kaikilta osin vastannut sille asetettua tavoitetta. Jaosto on kuullut useaan otteeseen Paralympiakomitean edustajia ja todennut, että Paralympiakomitean asemaa ja toimintaa vammaisurheilun kokonaisuudessa on syytä selventää, jotta yhteistyöstä koituisi todellista hyötyä vammaisurheilulle.
KANSANTERVEYSJÄRJESTÖJEN LIIKUNTATOIMINTA Pitkäaikaissairaiden liikuntatoiminnan järjestöllinen asema selkiintyy siten, että kansanterveysjärjestöjen muodostama kokonaisuus saa nykyistä paremmat toimintaedellytykset sekä liikunta-alan että sosiaali- ja terveyssektorin kautta.	Kansanterveysjärjestöjen liikuntatoiminta on kehittynyt laajemmaksi. Kehityksestä on julkaistu kattava kuvaus SoveLi ry:n julkaisussa.[2] Kansanterveysjärjestöjen liikunnan asemasta on myös keskusteltu osana liikuntalain uudistusprosessia vuosina 2013–2014. Jaosto on kuullut kaudellaan SoveLi ry:n edustajia ja pyrkinyt varmistamaan, että kansanterveysjärjestöjen liikuntatoiminta voi tulevina vuosina laajentua kattamaan yhä paremmin alan kenttää. SoveLi:n edustajat ovat osallistuneet aktiivisesti erityisliikunnan koulutustilaisuuksien suunnitteluun ja toteutukseen.
LASTEN JA NUORTEN SOVELTAVA LIIKUNTA Lasten ja nuorten soveltavan liikunnan toimintaa ja olosuhteita kehitetään siten, että erityistarpeita omaavilla lapsilla ja nuorilla on päiväkodeissa ja kouluissa heille hyvin soveltuvaa liikunnanopetusta ja myös mahdollisuus soveltavaan liikunta-harrastukseen järjestöissä.	Jaosto on ollut yhteistyössä Opetushallituksen ja Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan kanssa valmistelemassa uutta soveltavan liikunnanopetuksen oppaan teon käynnistystä. Lisäksi jaosto on seurannut ja puoltanut eräiden lasten soveltavan liikunnan hankkeiden toteutusta.[3]
IKÄIHMISTEN LIIKUNTA Ikäihmisten osallistumismahdollisuudet liikuntaan lisääntyvät suunnitelmallisesti eri organisaatioissa siten, että OKM:n, STM:n ja RAY:n rahoitus lisääntyy ja erityisesti kunnat sekä alan järjestöt ja asiantuntijaorganisaatiot saavat lisäresursse- ja ikäihmisten liikunnan toteutukseen.	Jaosto on valmistanut yhteistyössä VLN:n ja Ikäinstituutin kanssa erillisjulkaisun ”Liikunta ja ikääntyminen”[4], jota on levitetty laajasti kuntiin ja ikäihmisten liikuntaa organisoiviin järjestöihin. Jaosto on omalta osaltaan ollut monin eri tavoin mukana ikäihmisten liikunnan toimenpideohjelman sekä Voimaa vanhuuteen -ohjelman toteutuksessa koko nelivuotiskauden ajan ja osallistunut vuosina 2012–2015 useisiin seminaareihin ja koulutustilaisuuksiin sekä välittänyt alan keskeisiä aineistoja myös kuntien erityisliikunnanohjaajille.
KUNTIEN ERITYISLIIKUNTATOIMINTA Kuntien erityisliikunnan kehittämistyötä jatketaan ulottamalla ohjattua erityisliikuntatoimintaa noin 20 uuteen kuntaan ja valmistamalla työn kehittämissuunnitelma vuoden 2014 valtakunnallisille neuvottelupäiville.	Kuntien erityisliikuntatoiminnan tukea ja ohjausta on jatkettu. Jaosto on ollut mukana kolmivuotisessa Erityisliikuntaa kuntiin -hankkeessa vuosina 2013–2015. Tulokset julkaistaan vuoden 2015 lopulla. Jaosto on julkaissut uuden, nelivuotisvälein tehdyn arvion, kuntien erityisliikunnan tilanteesta.[5] Jaosto on toteuttanut yhteistyössä LTS:n kanssa kuntien erityisliikunnanohjaajien vuosittaiset työseminaarit, joissa osallistujamäärä on pääosin ollut välillä 50–100 henkilöä. Jaosto on osallistunut kahden Turun seudulla toteutetun erityisliikunnan aluefoorumin toteutukseen sekä antanut näkemyksiä alan kehittämishankkeiden avustushakemuksiin. Jaosto on tuonut esiin tarvetta kuntien liikuntatoiminnan valtionosuuksien korotukseen, mikäli erityisliikuntatoiminnan kehitystoimintaa halutaan vahvistaa. Nykyisillä resursseilla toimintaa ei voida lisätä.

[1] VAU:n toimintakertomukset 2011-14, VLN:n julkaisu 2015:1 • [2] Kansanterveys- ja vammaisjärjestöt liikuntatoimijoina. Kaisa Koivuniemi ja Anne Taulu, LIKES ja SoveLi 1/2013 • [3] mm. Paralympia-koulupäiväkiertue, Kuntien erityisliikunnan ERIKU-hanke 2013-15, Neuroliikkuja hanke, Voimaa vanhuuteen -ohjelma. • [4] VLN:n julkaisuja 2013:5 • [5] Erityisliikunnan tilanne kunnissa 2013. Timo Ala-Vähälä ja Saku Rikala, VLN:n julkaisuja 2014:5.

Taulukko 1. Erityisliikunnan jaoston toimikauden tavoitteet ja tulokset.

ESTEETTÖMYYS JA SAAVUTETTAVUUS LIIKUNTATILOISSA Liikuntatiloja ja -ympäristöjä peruskorjataan nelivuotiskauden aikana noin 10–20 liikuntapaikan vuosivauhdilla ja liikunnan koulutuskeskuksissa tehdään peruskorjauksia vuonna 2013 valmistuvan suunnitelman mukaan.	Jaosto on edistänyt ”Esteettömät sisäliikunta-tilat” – kirjan uutta painosta (2013) sekä siihen liittyen myös koulutettujen esteettömyyskartoittajien verkostoa. Jaosto on puoltanut liikunnan koulutuskeskusten esteettömyyskartoituksia, jotka tehtiin vuoden 2014 aikana sekä huolehtinut siitä, että kuntien erityisliikunnanohjaajilla on käytössään viimeisimmät tiedot ja aineistot liikuntatilojen ja – ympäristöjen saavutettavuuden osalta.
MIELENTERVEYSKUNTOUTUJIEN LIIKUNTA Mielenterveyskuntoutujien liikunnan kokonaisorganisoinnin osalta tehdään kehittämissuunnitelma, jota aletaan toteuttaa vuoden 2013 alusta lähtien yhteistyössä alan organisaatioiden kanssa.	Jaosto on toiminut aloitteentekijänä mielenterveysalan liikunnan kehittämissuunnitelman valmistamisessa. Tämän liikuntakulttuurin alueen kehittämislinjaukset valmistuivat laajan yhteistyön tuloksena v. 2015 alussa ja tulosten välittäminen alan kentälle on käynnissä. Linjaukset edistävät mielenterveyskuntoutujien liikunnan koordinointia ja järjestämisvastuiden selkiintymistä.
ERITYISLIIKUNNAN VIESTINTÄ JA TIEDONVÄLITYS Kehitetään vammais- ja erityisliikunnan tiedotusta mediassa tekemällä uusi soveltavan liikunnan tiedonvälitysohjelma (Paralympiakomitea, VAU, SoveLi, SLU, Nuori Suomi ja ELJ).	Jaoston edustajat ovat kokoontuneet yhdessä erityisliikunnan keskeisten järjestöjen tiedottajien kanssa teemakokouksiin, joissa on kartoitettu soveltavan liikunnan tiedotuksen ja viestinnän tilannetta sekä koottu alan kehittämistarpeita. Eri toimijoiden viestintä on kehittynyt myönteiseen suuntaan, mutta kuntien erityisliikuntatoiminnan viestintä vaatii jatkossa vielä tukea ja yhteistä pohdintaa.
ERITYISLIIKUNNAN KOULUTUSKOORDINAATIO JA TUTKIMUS Jatketaan soveltavan liikunnan koulutuskoordinaatiota pyrkien siihen, että erityisliikunnan koulutus eri oppilaitoksissa on koko ajan hyvin ajantasaista ja uusimman koulutusaineiston käyttöön sekä tutkimukseen perustuvaa.	Jaosto on koordinoinut vuosittaiset erityisliikunnan kouluttajien työseminaarit yhteistyössä LTS:n kanssa. Osa kouluttajatapaamisista on toteutettu erityisteemoilla, joista mm. vuoden 2012 tilaisuus käsitteli soveltavan liikunnan opetusta fysioterapeuttikoulutuksessa. Yhteistyö Jyväskylän yliopiston ja ammattikorkeakoulujen kanssa on ollut soveltavan liikunnan koulutuksen kannalta hedelmällistä ja tärkeätä. Alan koulutuskoordinoinnissa on ollut merkittävällä sijalla alan kansainvälisten kongressien tulosten seuranta. Jaosto toteutti yhteistyössä LTS:n ja Jyväskylän yliopiston kanssa helmikuussa 2015 erityisliikunnan tutkijatapaamisen, johon osallistui 18 tutkijaa.
ERITYISLIIKUNNAN KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ Osallistutaan aktiivisesti erityisliikunnan kansainväliseen yhteistyöhön ja tuetaan soveltavan liikunnan kansainvälisten johto-organisaatioiden työtä.	Jaosto on edelleen koordinoinut suomalaisten toimintaa ja osallistumista alan kansainvälisten järjestöjen IFAPA:n ja EUFAPA:n kongresseihin sekä myös useiden kahdenvälisten vaihtojen tai luentomatkojen toteutusta. IFAPA:n kansainvälisiin symposiumeihin Pariisissa v. 2011 ja Istanbulissa v. 2013 on saatu aktiivinen suomalaisosanotto ja niiden jälkeinen raportointi.

RAKENTAMISJAOSTO

	8/9 2011 – 2012	2013 – 2014 – 2015 7/9
PUHEEN-JOHTAJA	kansanedustaja Leena Harkimo	10.1.2013 → kansanedustaja Timo Heinonen
VARAPJ	Janne Ollikainen	
JÄSENET	Suvi Helanen Eki Karlsson Teppo Lehtinen Karoliina Luoto (myöh. Ketola) Nina Nevala Jyri Pelkonen Arto Sinkkonen Kari Uotila **Sihteeri**: pääsihteeri Minna Paajanen	17.4.2013 → Nelli Kuokka
	ASIANTUNTIJAJÄSENET Jukka Siren, Kari Sjöholm	

Valtion liikuntaneuvosto päätti kokouksessaan 10.10.2011 pyytää opetus- ja kulttuuriministeriöltä luvan asettaa rakentamisjaosto liikuntaneuvoston toimikauden ajaksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi 1.11.2011 valtion liikuntaneuvostolle luvan rakentamisjaoston asettamiseen. Rakentamisjaoston tehtäväksi määriteltiin liikuntapaikkarakentamisen strategisten linjausten valmistelu.

Linjausten valmistelu:

Valtion liikuntaneuvoston **lähetekeskustelu** liikuntapaikkarakentamisen strategisista kysymyksistä 13.12.2011

10 jaoston **kokousta**

Liikuntapaikkarakentamisen Suunta-asiakirjan linjausten toteutumisen **arviointi**

Olemassa olevan säädös-, normi- ja informaatio-ohjauksen **arviointi**

Liikuntapaikkarakentamisen **seminaari** Säätytalolla 14.5.2012

Liikuntapaikkarakentamisen nykytilan **analysointi**:

- Kysely kunnille, valtakunnallisille liikunta-järjestöille ja aluehallintovirastoille nykytilasta ja avustuspolitiikan toimivuudesta
- Tutkimustiedon läpikäynti
- Sidosryhmätapaamiset ja kuulemiset

Uudet linjaukset julkaistiin 17.6.2014

AVUSTAMISTA PUOLTAVAT KRITEERIT

- Hanke palvelee laajojen käyttäjäryhmien liikuntatarpeita.
- Kunta tai sen määräämisvallassa oleva yhteisö on ensisijainen avustuksen saaja.
- Hanke on suunniteltu yleisiä rakentamisen laatuperiaatteita korostaen.
- Hankkeella vastataan muuttuviin ja kehittyviin olosuhdetarpeisiin ja sen tarve on selkeästi osoitettu.
- Hanke on perusparannus- tai peruskorjaushanke.
- Hanke on yhteisrahoituskohde useamman kunnan, hallintokunnan tai muiden toimijoiden kanssa.
- Hanke edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta liikunnassa ja huippu-urheilussa.

Liikunnan koulutuskeskukset:

- Rakentamishanke palvelee liikunnan koulutuskeskuksille laissa vapaasta sivistystyöstä määrättyjä tehtäviä.
- Rakentamishanke palvelee liikunnan koulutuskeskukselle määrättyä valmennuskeskustoimintaa.
- Rakentamishankkeella parannetaan koulutuskeskusten esteettömyyttä.

,

RESURSSIPAINOTUKSET:

Perustamishankkeen valtionavustuksen määrä:

- Liikuntapaikkojen avustus voi kattaa 25 prosenttia hankkeen kustannusarviosta, ei kuitenkaan enempää kuin 750 000 euroa.
- Uimahallien avustus voi olla enintään 800 000–1 000 000 euroa allastilaohjelman monipuolisuudesta riippuen.
- Lähiliikuntapaikkojen osalta avustus voi olla tasoltaan 30–40 prosenttia hankkeen kustannusarviosta.
- Liikunnan koulutuskeskusten hankkeissa avustuksen määrä on enimmillään 40 prosenttia hankkeen kustannusarvion vapaan sivistystyön osuudesta.
- Liikunnan koulutuskeskusten osalta kustannuksiltaan erityisen mittavien hankkeiden avustus harkitaan tapauskohtaisesti.

Suunta-asiakirjan avustuskriteereitä vastaavat hankkeet:

- Eri toimijoiden (eri hallintokunnat, järjestöt, yksityinen sektori, muut yhteisöt) merkittävällä yhteisrahoituksella synnytettyjen hankkeiden avustuksen määrä voi kattaa 25 prosenttia hankkeen kustannusarviosta, ei kuitenkaan enempää kuin 1 000 000 euroa.
- Jos hankkeessa toteutetaan tai peruskorjataan samassa yhteydessä useampi toiminnallisesti merkittävä liikuntapaikka (esim. monipuolinen uimahalli ja mittava liikuntahalli), avustuksen määrä voi kattaa 25 prosenttia hankkeen kustannusarviosta, ei kuitenkaan enempää kuin 1 200 000 euroa.
- Jos hankkeessa toteutetut ratkaisut merkittävästi parantavat sen elinkaaren aikaista energiatehokkuutta tai energiaratkaisuna on uusiutuvan energian käyttö, avustuksen määrää voidaan harkita korotettavaksi.

VALTAKUNNALLISET HUIPPU-URHEILUHANKKEET

Tullakseen avustetuksi muiden kuin yleisten liikuntapaikkarakentamisen perustamishankkeiden avustamisperiaatteiden mukaisesti liikuntapaikkarakentamishanke on ministeriön päätöksentekoprosessissa tunnistettava valtakunnalliseksi huippu-urheilun hankkeeksi. Edellytys tälle on, että kaikilla asianosaisilla (kunta, järjestöt, VLN, AVI, OKM) tahoilla on yhtenäinen näkemys hankkeen valtakunnallisesta luonteesta.

Kansallisesti merkittävien valtakunnallisten huippu- urheiluhankkeiden avustuskehys rahoitussuunnitelmakautena on enintään 15 prosenttia opetus- ja kulttuuriministeriön jakamista valtionavustuksista.

LIIKUNTAPOLITIIKAN JAOSTO

8/9 2011 2012 2013 2014 2015 7/9

PUHEEN-JOHTAJA	Esko Ranto → 19.12.2014 Timo Haukilahti
VARAPJ	kansaned. Timo Heinonen → 7.2.2013 Sinuhe Wallinheimo
JÄSENET	Laura Andersson Teemu Japisson Sakari Karjalainen Hilkka Laitinen Tea Vikstedt → 1.11.2011 Minna Minkkinen → 7.2.2013 Silva Loikkanen Vuokko Niiranen Petri Pohjonen **Sihteeri**: pääsihteeri Minna Paajanen

Valtion liikuntaneuvoston lakisääteisen arviointitehtävän koordinointi ja valmistelu kuuluivat liikuntapolitiikan jaostolle.

Liikuntapolitiikan jaoston toiminta ja tulokset kaudella 2011–2015

24 kokousta

Arviointi valtion liikuntatoimen määräraha-kasvun tuloksista 2007–2011

Valtionhallinto liikunnan edistäjänä 2011–2015

Vuosittaiset lausunnot valtion liikuntaneuvostolle valtakunnallisten ja alueellisten liikuntajärjestöjen avustuksista

Lausuntojen valmistelu valtion liikuntaneuvostolle mm. sote- ja liikuntalakiuudistuksesta ja lukiolaista

Valtion liikuntaneuvoston (2011–2015) evästykset tulevaisuuteen

Kauden päättäneen kokoonpanon mietteet jatkosta

Leena Harkimo
puheenjohtaja

Liikunnan ja urheilun kokonaiskuva on ristiriitainen. Kokonaisaktiivisuus on laskenut, väestön kunto polarisoituu ja keskimäärin heikkenee. Tämä siitäkin huolimatta, että liikuntaa harrastetaan yhä monipuolisemmin, liikuntapaikkoja on aiempaa enemmän ja väestö haluaa kuluttaa hyvinvointiinsa. Liikunta-ala on arvioitu yli 5 miljardin kokoiseksi. Lajipainotukset muuttuvat ja mitaleita saavutetaan lajeista, joihin emme ole tottuneet. Liikuntapolitiikka on onnistunut hyvin niiden kohdalla, jotka se tavoittaa. Ongelmana on, ettei se tavoita niitä, jotka erityisesti nyt tulisi tavoittaa. Tarvitaan kokonaisvaltaisempia, eri toimijatahot yhteen kokoavia politiikkatoimia - Ei välttämättä lisää rahaa, vaan toimintatapojen muutosta. Liikuntaneuvostolla on paraatipaikka eduskunnan, ministeriön ja eri sidosryhmien rajapinnassa vaikuttaa. Vaikuttaminen on viestintää ja eri kohderyhmät tarvitsevat sitä eri muodoissaan. Kaikki eivät mieti liikunnan painoarvoa tai tule ottaneeksi sitä huomioon. Tässä sarkaa myös tulevalle neuvostolle.

Ritva Elomaa
varapuheenjohtaja

”Valtion liikuntaneuvostossa ollaan hyvin ajan hermoilla siitä, missä tilassa Suomen liikunta on ja mitä toimia on tehty liikkumattomuuden haasteiden peittoamiseksi. Toivon liikuntaneuvoston roolin vahvistuvan jatkossa ja sen kädenjäljen näkyvän voimakkaammin suomalaisen liikuntapolitiikan kehittämisessä. Toivoisin lisäksi liikuntaneuvoston ja sen jäsenten tuovan vielä entistä enemmän esille viestiä liikunnan merkityksestä ihmisille ja yhteiskunnalle niin julkisuudessa kuin eduskunnassa ja kaikkialla missä mahdollista.”

Tuija Pohjola
varapuheenjohtaja

”Väestön liikuntakäyttäytyminen on voimakkaasti polarisoitunut. Tarvitsemme lisää vaikuttavuutta ja panostuksia erityisesti terveysliikuntaan. Voimavaroja on tärkeä suunnata erityisesti sellaisten ryhmien terveyden edistämiseen, joiden kokema terveys on huonoimmalla tolalla. Eriarvoistuminen, liikunnan harrastamisen kohonneet kustannukset sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-ongelmat tulee nostaa liikuntapolitiikan keskiöön. Kaikista olennaisinta on vahvistaa liikuntapolitiikan strategista otetta, vaikutusten arviointia ja laadukkaita mittareita kunnallisen työn tueksi.”

Timo Heinonen
jäsen, rakentamisjaoston pj

”Toivon, että jatkossakin joka vuosi valtio tukee myös uusien ja pienempienkin lajien harjoittelupaikkojen rakentamista ja panostaa kaikessa laadukkaaseen rakentamiseen ja tilojen vastuulliseen ja hyvään käyttöön ja ylläpitoon.”

Timo Virolainen
jäsen

”Arviointi, yhteistyö keskeisten toimijoiden kanssa sekä aktiivinen ote yhteiskunnan ja kansallisen liikuntakulttuurin kehittämisessä.”

Timo Haukilahti

jäsen, liipon pj

”Lue esittelijöiden esitykset tarkkaan ja tee rohkeasti korjauksia. Tutustu liikuntalakiin ja -asetukseen sekä hakuohjeisiin.”

Kirsi Hämäläinen

jäsen, tiedejaoston pj.

”Kaipaan yhteistyön lisäämistä paitsi tutkijoiden kesken myös tutkijoiden ja käytännön toimijoiden välillä.”

Minna Minkkinen

jäsen

”Tärkeintä on, että liikuntaneuvosto ymmärtää perustehtävänsä ja paikkansa: Sen tehtävä ei ole tehdä samoja asioita kuin liikuntapolitiikkaa johtava ja toimeenpaneva ministeriö, vaan keskittyä liikuntapolitiikan arviointiin ja keskustelun herättelyyn. Jotta tämä voisi toteutua, neuvoston roolia on saatava itsenäisemmäksi. Toivon teiltä rohkeutta nostaa esiin niitä epäkohtia, jotka estävät ihmisiä liikkumasta ja tuovan esille ratkaisuja joilla mahdollisimman moni ihminen pääsisi liikkumaan.”

Markku Holmi

jäsen

”Toivoisin uuden liikuntaneuvoston jatkavan työtä sen eteen, miten saada päättäjät ja eri toimijat paremmin huomioimaan liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden merkitys terveyden ja hyvinvoinnin edistäjänä sekä sairauksien ehkäisyssä. Liikunnan lisääminen edellyttää eri hallinnonalojen välisen yhteistyön lisäksi uusien toimintatapojen omaksumista ja niiden konkreettista käyttöönottoa. Erityishuomio on kohdennettava terveytensä kannalta liian vähän liikkuviin ihmisiin, arjen käytäntöjen kehittämiseen liikkumista suosivaksi sekä rahoituksen ja tarjonnan vahvistamiseen omaehtoiseen liikuntaan, perheisiin, ikäihmisiin ja erityisryhmiin.”

”Ehkä suurin anti tällä kaudella neuvostossa oli se työ, jota teimme lasten ja nuorten liikkumisen mahdollistamiseksi. Työ on vielä kesken, mutta suuntaviivat ovat nyt mielestäni valmiit. Tulevaisuudessa rahoituksen painopiste tulee kohdistumaan yhä enenevässä määrin nimenomaan lapsiin ja nuoriin. Tämä on hyvä suuntaus, kun tiedämme että vain joka kymmenes 15-vuotias liikkuu suositusten mukaisesti. Tähän hyvän pohjan antaa sekä uusi liikuntalaki (rahojen uudelleen kohdentaminen) että hallituksen kirjaus yhdestä liikunnan lisätunnista koulupäivään. ”

Sinuhe Wallinheimo

jäsen

Jukka Ukkola

jäsen, erityisryhmien liikunnan jaoston pj

”Pidän tärkeänä erityisliikunnan aseman huomioimista ja seuraamista liikunnan järjestö-, tutkimus- ja rakentamisrahoituksessa sekä paralympiaurheilun aseman turvaamista kilpa- ja huippu-urheilun sisällä. Liikunnan laaja-alaisen merkityksen vahvistaminen, kokoamalla ja tuomalla kootusti julki eri ministeriöiden toimenpiteitä ja suunnitelmia kansalaisten liikuntaedellytysten edistämiseksi, on ollut merkittävä päänavaus ja luo hyvän pohjan poikkisektoraaliselle, voimavaroja yhdistävälle yhteistyölle jatkossa.”

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens idrottsråd

Opetus- ja kulttuuri-ministeriö

Valtion liikuntaneuvosto on liikuntalaissa (2015) määritelty opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaelin. Neuvoston tehtävänä on käsitellä liikunnan kannalta laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä asioita ja erityisesti arvioida valtionhallinnon toimenpiteiden vaikutuksia liikunnan alueella, tehdä aloitteita ja esityksiä liikunnan kehittämiseksi sekä antaa lausuntoja toimialansa liikuntamäärärahojen käytöstä. Neuvostolla on jaostoja asioiden valmistelua varten.

LINJOJA LIIKUNTAAN VUODESTA 1920

VALTION LIIKUNTANEUVOSTON JULKAISUJA 2015:3

www.liikuntaneuvosto.fi

Ulkoasu ja taitto: Pirjo Uusitalo-Aura
ISSN-L 2242-4563
ISSN 2242-4571 (verkkojulkaisu)